

Jaarverslag 2023

Jaarverslag

Scapino Ballet Rotterdam 2023

Algemene gegevens

Stichting

Stichting Scapino Ballet Rotterdam

Eendrachtsstraat 8

3012 XL Rotterdam

website: <http://www.scapinoballet.nl>

e-mail: erik.pals@scapinoballet.nl

Leden raad van toezicht

F. Belhirsch, voorzitter

J-P. de Graaf

P.J. Robben

F. Houben

N. Bholá

Directie

E. Wubbe, artistiek directeur / choreograaf

E. Pals, algemeen directeur

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Resultaten en artistieke hoogtepunten - de producties	6
2. Publiekswerking	12
a) Verbinden door dans	12
b) Leren over/door dans	14
c) Genieten van dans	17
Marketingcommunicatie	18
3. Development	20
4. Archief	24
5. Diversiteit en inclusie	26
6. Code Cultural Governance	29
7. Fair Practice Code	30
8. Sociale veiligheid	31
9. Personeel	33
10. Toelichting op de financiën	36
11. Continuïteit	42
Jaarrekening & Presentatieverantwoording	
Begroting 2024	45
Balans per 31 december 2023	46
Categoriale exploitatierekening	47
Grondslagen	49
Toelichting op de balans	51
Toelichting op categoriale exploitatierekening baten	54
Toelichting op categoriale exploitatierekening lasten	56
Overige gegevens	57
Ondertekening	58
Prestatieoverzicht 2023 OCW	59
Prestatieoverzicht gemeente Rotterdam	60

Inleiding

Terugkijkend op het jaar 2023 zien wij dat Scapino Ballet Rotterdam (Scapino) zich verder heeft ontwikkeld door een focus op artistieke verrijking, versterking van de Rotterdamse en landelijke achterban en de uitbouw van ons educatie- en outreach-programma. Met voorstellingen die ertoe doen én een breed scala aan activiteiten heeft Scapino veel publiek bereikt. Het was een intensief jaar waarin we veel van ons team hebben gevraagd. Iedereen heeft zich volledig ingezet om een succes te maken van al onze projecten. We durven te stellen dat we er echt alles uit hebben gehaald wat erin zat!

Het jaar kenmerkt zich door de vele samenwerkingen die we zijn aangegaan. Die worden in het volgende hoofdstuk uitgebreid beschreven. Die samenwerkingen hebben niet alleen tot mooie voorstellingen geleid, maar hebben ons ook meer met de stad Rotterdam verbonden. We hebben vol ingezet op multidisciplinaire projecten waarbij we verder keken dan dans alleen. Ook hierover later meer.

Het jaar 2023 stond in het teken van een blik op de toekomst. Zo hebben we veel tijd en energie gestoken in de werving van een nieuw artistiek directeur. Nanine Linning zal per 1 oktober 2024 de artistieke leiding van ons gezelschap overnemen. Samen met Nanine hebben we het kunstenplan 2025-2028 ontwikkeld, dat dan ook volledig op haar artistieke visie is gebaseerd. We kijken er naar uit om in 2024 aan een nieuwe periode in de rijke historie van ons gezelschap te beginnen.

Rotterdam, 28 maart 2024

Ed Wubbe
Artistiek directeur

Erik Pals
Algemeen directeur

We durven te stellen dat we er echt alles uit hebben gehaald wat erin zat!

1. Resultaten en artistieke hoogtepunten

1.1. Tournee Casablanca

In de eerste twee maanden van het jaar reist Scapino langs de theaters met *Casablanca*. Ed Wubbes interpretatie van de bekende Hollywoodklassieker ging in 2021 in première, waarna de tournee meerdere keren werd uitgesteld vanwege de pandemie. De tournee, voor volle zalen, markeert ook het einde van de indrukwekkende danscarrière van Scapino-icoon Bonnie Doets.

Zij blijft als balletmeester verbonden aan het gezelschap en leidt met haar kennis en ervaring de nieuwe generatie dansers op.

"Twee vertellingen biedt de voorstelling, over verlangen naar de dood en over het rouwen om een dode, maar nergens overheerst somberte, integendeel. Two Tales is een troostrijke dansvoorstelling van grote klasse."

– Theaterkrant

1.2. Opkomend talent in Two Tales (25 maart 2023 - 20 juni 2023)

De voorstelling *Two Tales* past in de lange traditie van talentontwikkeling bij Scapino Ballet Rotterdam. In partnership met RIDCC, Rotterdam International Duet Choreography Competition, krijgen drie jonge choreografen, winnaars van de XL Production Award, de kans om een nieuw werk te maken met de dansers van het gezelschap en dit op een groot podium te presenteren. De Italiaanse dans- en theatermaker Erika Silgoner en het Griekse choreografenduo Danae & Dionysios vertellen verhalen die nauw verbonden zijn met de plek waar zij vandaan komen.

"Goed dat deze jonge makers de kans krijgen een groepswork te maken dat ook nog op tournee gaat."

– de Volkskrant

1.3. Co-productie De Sprong van Nijinsky

De Sprong van Nijinsky is een co-productie met Stichting Viola Viola/Esther Apituley. Voor Scapino een interessante samenwerking omdat deze stichting zich met bijzondere projecten richt op een jonger theaterpubliek. Voor Scapinodanser Mischa van Leeuwen is het een kans om zijn acteer capaciteiten verder te ontwikkelen. Hij danst en speelt in dit theatrale dansconcert de rol van de aan schizofrenie leidende, beroemde danser Vaslav Nijinsky. Hij wordt omringd door een cast van multitalenten die met rap, hiphop en rauwe punkteksten dansen, acteren en musiceren. De voorstelling reist door het land langs twintig, voornamelijk middelgrote zalen en bereikt een publiek dat voor een groot deel nieuw is voor Scapino Ballet Rotterdam. *De Sprong van Nijinsky* krijgt lovende recensies van de landelijke en regionale pers.

"Dancer Mischa van Leenwen geeft door zijn lichaamstaal Nijinsky's grillige gevoel een enorme diepgang."

— NRC

1.4. Talent uit eigen huis in Made in Rotterdam

Het jaarlijkse programma *Made in Rotterdam* past in de missie van het gezelschap, op het gebied van talentontwikkeling. *Made in Rotterdam* is Scapino's danslab waar dansers hun talent als choreograaf kunnen ontwikkelen. Daarnaast leren zij ook wat er achter de schermen bij een productie komt kijken. Behalve voor de choreografie, zijn de vijf jonge makers ook verantwoordelijk voor de artistieke en technische productie van de voorstelling en werken zij samen met de afdeling marketing. De voorstelling gaat in première in cultureel centrum Het Wennekerpand in Schiedam.

1.5. Co-productie Herfst

Scapino en Ryan Djojokarso werken sinds 2018 op verschillende terreinen samen. Djojokarso maakte in dat jaar zijn eerste choreografie voor Scapino in het talentontwikkelingsprogramma TWOOLS. Vervolgens gaf Scapino ondersteuning aan zijn carrière in het kader van de Nieuwe Makers regeling van het Fonds Podiumkunsten en maakte hij zijn tweede dansstuk voor het gezelschap. De samenwerking kreeg een vervolg in de co-productie *Herfst*, een avondvullende cross-over in dans, (opera)zang, theater en beeld. In de voorstelling vermengen liederen en afscheidsrituelen uit de Javaans-Surinaamse, Caribische en Indonesische cultuur zich met het requiem uit de westerse muziekgeschiedenis. *Herfst* richt zich daarmee nadrukkelijk op een publiek met diverse achtergronden. De voorstelling krijgt vier sterren in de Volkskrant.

1.6. Co-productie met Opera2Day en Doelenensemble: *Song of the dark forest*

De samenwerking met operagezelschap Opera2Day en het Rotterdamse DoelenEnsemble brengt een veelheid aan disciplines samen.

Song of the dark forest is op alle gebieden een uitdaging voor de organisatie: artistiek, technisch en productioneel. Ed Wubbe heeft vier opkomende choreografen uitgenodigd om met elkaar en met regisseur Serge van Veggel samen te werken: Diego Sinniger de Salas, Roberto Doveri en het duo Miller de Nobili. Zij wonnen allen de Scapino Productieprijs op het RIDCC, Rotterdam International Duet Choreography Competition of op het Choreografenconcours van Hannover. Daarnaast wordt er een Oekraïense operazanger aangetrokken en ruim veertig figuranten, waaronder zes kinderen. *Song of the dark forest* is een anti-oorlog statement op bijna volledig Russische muziek met de Russische inval in Oekraïne als aanleiding. Ondanks, of misschien wel dankzij, de zware thematiek lukt het om een groot publiek te bereiken en laat de voorstelling veelal een diepe impact achter op bezoekers.

"Dit is geen voorstelling waar je van een afstand naar zit te kijken, want zowel Ganchuk als de dansers van Scapino Ballet, figuranten en musici zorgen ervoor dat je onderdeel wordt van een realiteit waar je de ogen niet voor kunt sluiten. (...) *Song of the dark forest* is een gedanst requiem dat het hart raakt en dat hopelijk ooit geen tijdloosheid meer zal kennen." - Noordhollands Dagblad

"Toen Scapino een nieuwe productie wilde gaan starten met jonge, nog weinig bekende choreografen, was Rusland net Oekraïne binnengevallen. De actualiteit overviel Scapino en men besloot daar wat mee te doen. (...) De voorstelling *Song of the dark forest* is door en door Russisch en dat is een gewaagd project in deze tijd." - Fries Dagblad

1.7. Co-productie *Pinocchio Effect*

In december, als *Song of the dark forest* op tournee is door het hele land, gaat de volgende intensieve samenwerking in première, *Pinocchio Effect*, een co-productie met jeugdtheater en -gezelschap Maas theater en dans in samenwerking met Stichting Cecilia Moio. *Pinocchio Effect* gaat over de oorzaken en gevolgen van liegen, met een cast van Scapino-

dansers en acteurs/performers van MaasTD en Moio. Voorafgaand aan het creatieproces doet choreograaf en theatermaker Cecilia Moio uitgebreid research onder families naar de sociale en psychologische effecten van liegen. Dit levert ook de basis op van het bewegingsvocabulaire. De creatie van de familievoorstelling met dans, theater en performance, brengt Scapino terug naar de oorsprong als jeugddansgezelschap. Via de voorstellingen in de theaters en de vele schoolvoorstellingen maakt een jong publiek voor het eerst kennis met Scapino.

"Pinocchio Effect is an ambitious piece of imaginative and original theatre"

— ArtsTalkMagazine

1.8. Videoserie *De Leugendetective*

Scapino maakt een driedelige YouTube serie over liegen, speciaal voor jongeren tot 18 jaar: *De Leugendetective*. De serie ondersteunt de marketing van de familievoorstelling *Pinocchio Effect* en wordt financieel mogelijk gemaakt door het Blockbuster Fonds Xtra. De serie wordt ontwikkeld in eigen huis, in samenwerking met een professioneel creatief team van theatermakers en acteurs.

1.9. Verbinding met de stad in Wijkgevoel

Als stadsgezelschap van Rotterdam vinden we het belangrijk om verbinding te maken met de stad, de wijken en hun bewoners. In het project *Wijkgevoel* gaat Scapino twee maanden lang met zeven dansers op pad in de wijken Cool Zuid en IJsselmonde. Ze ontmoeten wijkbewoners, zien buurtinitiatieven en helpen mee waar het kan. Openhartige ontmoetingen met mensen die misschien niet zo snel naar het theater zouden gaan. Op basis van deze ontmoetingen maken de dansers een 45 minuten durende voorstelling die

te zien is in het buurthuis van IJsselmonde en bij Scapino. *Wijkgevoel* wordt een voorstelling waar de wijkbewoners zich in kunnen herkennen en die voor hen en voor de dansers een bijzondere en emotionele ervaring oplevert.

1.10. Scapino x Misiconi

Misiconi en Scapino werken twee maanden lang samen aan een voorstelling, waarbij niet het eindresultaat maar de weg ernaar toe het belangrijkste is. Misiconi Company is een dansgezelschap met ongelijkheid als grootste troef. Het gezelschap speelt met een gemixte groep dansers in een gelijkwaardige samenwerking en besteedt veel aandacht aan hoe het individu binnen het collectief kan reiken naar zijn of haar potentie. Daarnaast is Misiconi ook een huis voor inclusieve dans. Beide gezelschappen, in het bijzonder de dansers, doen nieuwe, waardevolle ervaringen op. Scapino en Misiconi bouwen de samenwerking in de komende jaren verder uit.

1.11. Optreden Koningsdag

Scapino geeft op Koningsdag, samen met de Marinierskapel en spoken word artiesten van Spraakuhloos, een speciaal optreden bij het oorlogsmonument van Zadkine. Voor de Koninklijke familie, die dit jaar Koningsdag viert in Rotterdam, is hier tijd voor een moment van verstillig. De choreografie wordt gemaakt door Justin de Jager die al eerder met Scapino heeft samengewerkt.

1.12. Buitenland

In januari geeft Scapino een optreden met *Casablanca* in Duitsland. Vanwege het volle tourschema en de druk van twee grote co-producties is er dit jaar geen ruimte voor meer optredens in het buitenland.

2. Publiekswerking

Twee jaar geleden hebben wij besloten om onze afdeling marketing en communicatie en de afdeling educatie samen te voegen tot de afdeling publiekswerking. Op deze manier kunnen wij de impact van deze beide afdelingen, die zich beide op het bereiken van publiek richten, vergroten. De uitbreiding van de afdeling publiekswerking met een medewerker publiek & educatie in 2022 bood nieuwe mogelijkheden om de impact en het bereik van onze programma's te vergroten. Hier plukten wij in 2023 de vruchten van. Vanuit de stad en het land zien wij een groeiende behoefte aan maatschappelijke en educatieve activiteiten.

Dit jaar hebben wij een grote stap gezet in het bereiken van nog niet geactiveerd publiek én nieuwe doelgroepen met een groot aantal bijzondere activiteiten en twee grootschalige co-producties. Hier gaan we later dieper op in.

2023 was ook een jaar van transitie op de afdeling publiekswerking: na bijna een decennium verliet zowel het afdelingshoofd educatie als het afdelingshoofd marketing & communicatie ons gezelschap.

Het nu jonge team brengt nieuwe, ambitieuze plannen, een divers netwerk en een innovatieve blik met zich mee, die zich vertaalt in een frisse en inclusieve programmering van educatie-activiteiten en marketing. Nieuwe samenwerkingspartners en gedurfde projecten en pilots zijn hiervan een direct resultaat. De missie van publiekswerking vormt nog altijd het belangrijkste uitgangspunt: het verschil maken in de levens van mensen met dans als drager. Hierbij richten wij ons als Rotterdams dansgezelschap in eerste instantie op onze eigen stad. Rotterdam inspireert ons en Rotterdam ondersteunt ons,

daarom willen wij bijdragen aan de ontwikkeling van deze mooie en diverse stad. Hieronder geven wij toelichting op de activiteiten en programma's die wij hebben gerealiseerd onder de drie pijlers van onze publiekswerking:

- verbinden door dans
- leren over/door dans
- genieten van dans

a. Verbinden door dans

Koningsdag

Scapino Ballet Rotterdam liet op Koningsdag en de weken daaraan voorafgaand heel de stad dansen. Als stadsdansgezelschap van Rotterdam was aan Scapino de eer gegund om de officiële Koningsdagdans te maken. Een dans die zorgde voor ontmoeting en verbinding, als eerbetoon aan de Koning én aan de inwoners van de stad. Op verschillende iconische Rotterdamse locaties namen wij met drie dansers een videoclip op waarin de Koningsdagdans werd aangeleerd en voorgedaan. De videoclip was wekenlang overal in de stad te zien: op digitale billboards, op televisie, in klaslokalen en op social media. Ook ging ons docententeam op pad om met diverse Rotterdammers te dansen, van basisschool tot roeivereniging en van verzorgingshuis tot wijkgebouw. Op 27 april sloten wij deze feestelijke periode af met een bijzonder optreden op het SS Rotterdam, speciaal voor het Koninklijk gezelschap. Met 1571 deelnemers, 150.000 kijkers op YouTube, 510.000 kijkers op social media en 2.075.000 televisiekijkers kunnen we stellen dat dit project een groot bereik had en heeft geleid tot een ontmoeting met nieuwe publieksgroepen.

→ Bekijk de aftermovie van Koningsdag via <https://vimeo.com/824683863>

Wijkgevoel

In het najaar legden we met ons communityproject *Wijk(k)gevoel* de verbinding met Rotterdamse wijkbewoners. Als stadsdansgezelschap vinden we het belangrijk om verbinding te maken met de verschillende wijken en dat we onze stadsgenoten beter leren kennen. Niet alleen de fanatieke dansliefhebbers, maar juist ook de Rotterdammers die (sociale, economische of fysieke) drempels ervaren om naar het theater te gaan. Daarom zijn zeven van onze dansers op pad gegaan in de wijken Cool Zuid (centrum) en IJsselmonde (Zuid). Zij hebben er wijkbewoners ontmoet, buurtinitiatieven gezien en geholpen waar kon. Ze zijn op bezoek geweest in de Pauluskerk en hebben gedanst én gekookt in verzorgingstehuizen. Alle inspiratie en ervaringen uit die verschillende ontmoetingen hebben de dansers zelf vertaald naar een choreografie. Eind oktober konden we dat, in de vorm van een korte en laagdrempelige voorstelling met contextprogramma, tweemaal teruggeven aan de wijken – één keer in onze eigen studio in Cool Zuid, één keer in het wijkcentrum van IJsselmonde. Het was een succes: beide performances zaten helemaal vol, de publieksreacties waren lovend en er zijn banden gelegd die we verder gaan onderzoeken. Maar het grootste succes zat in de persoonlijke impact: we mochten mensen ontvangen die nooit eerder Scapino of dans zagen en zij voelden zich welkom, gezien en gehoord.

→ Bekijk hier de beelden van een aantal wijkontmoetingen tijdens het inspiratieproces: <https://vimeo.com/868345577>

Dans als medicijn

Scapino weet dat dans bijdraagt aan fysiek, mentaal, sociaal en emotioneel welzijn. De WHO onderkent dat dans sociale verbondenheid tussen mensen verbetert, bijdraagt aan zelfvertrouwen en gezond is voor de hersenen. Om die reden zet Scapino dans in als medicijn.

Bewezen is dat dans ook helpt bij het verminderen van klachten van chronische en neurologische aandoeningen. Daarom continueerden we in

2023 de samenwerking met MoveWell. Wekelijks gaf voormalig Scapinodanser Annemarie Labinjo danslessen aan mensen met onder andere Parkinson, MS, Long-COVID en reuma. De danslessen dragen niet alleen bij aan fysieke gezondheid, maar ook aan verbinding: door de wekelijkse lessen in onze Scapinostudio en de koffiemomenten in onze kantine bestaat er een bijzondere relatie tussen deze doelgroep en onze eigen dansers en medewerkers. Ze maken deel uit van een community. Voor dit programma is zo veel belangstelling dat Scapino, zelfs na uitbreiding, tegen de grenzen van de capaciteit loopt.

Dans kan ook dienen als troost voor het door kanker aangetaste lijf. In september 2023 startten we in samenwerking met de FIFort Foundation het project *Laat me weer dansen!* in de studio's van Scapino. Onder begeleiding van oud-Scapinodansers Annemarie Labinjo en Bryndis Brynjolfsdottir werkten 21 AYA's, jongvolwassenen met kanker, in 14 repetitiedagen toe naar een dansvoorstelling. Doel was om door middel van dans deelnemers in hun kracht te zetten, vertrouwen te geven in hun lichaam en te verbinden met elkaar. Een co-creatief maakproces met Scapino's repertoire als inspiratiebron. In 2024 wordt de voorstelling opgevoerd in het Wennekerpand te Schiedam en komt de documentaire uit over dit gehele project, het proces en de dansers. Het samen dansen beviel de betrokken partijen zo goed dat gekeken wordt naar mogelijke verlenging van de samenwerking.

Special Arts

Sinds enkele jaren is Special Arts een waardevolle partner van Scapino. Special arts is een landelijke stichting die kunstprojecten initieert voor en door mensen met een handicap. Scapino's docententeam gaf in samenwerking met Special Arts in 2023 regelmatig dansworkshops door heel het land aan mensen met een handicap. Dit gebeurde meestal in tentoonstellingsruimten van musea (Centraal Museum te Utrecht en Museum MORE) en kunstwerkplaatsen. De bijzondere workshops leren ons veel over inclusief werken.

Foto: Publiek bij première Pinocchio Effect

b. Leren over/door dans

Talentontwikkeling

Na jaren van absentie door corona keerde de *Summer Creative* in 2023 terug. Tijdens de zomervakantie namen 26 danstalenten van over de hele wereld gedurende twee weken deel aan balletlessen, workshops en masterclasses waarbij individuele ontwikkeling als podiumkunstenaar centraal stond. De *Summer Creative* was een populaire en welkome ervaring voor deze doelgroep om in Scapino's omgeving te trainen en kennis te maken met onze dansers, docenten en choreografen.

In lijn met de groeiambitie van onze nieuw samengestelde afdeling educatie hebben wij de bestaande *Sunday Creatives* omgedoopt en uitgebreid tot de *Weekend Creatives*. Dit talentontwikkelingsprogramma bestaat uit zes zaterdag- en zondagmiddagprogramma's vol met lessen, workshops en ontmoetingen, gericht op (semi)professionele dansers van 16 jaar en ouder. Het programma geeft deelnemers een unieke danservaring en biedt een kijkje achter de schermen bij ons gezelschap. De afgelopen jaren zagen wij de deelnemersaantallen van de *Sunday Creatives* groeien waardoor wij de stap naar uitbreiding durfden te nemen. De wederom volle groepen en enthousiaste reacties

bevestigden dat deze stap de juiste was. De komende jaren blijven de *Weekend Creatives* een vast onderdeel van onze programmering en zal het lesaanbod meegroeien met onze artistieke koers en de constant veranderende behoeften van de doelgroep.

Daarnaast hebben wij ons opnieuw ingezet om het talent van amateurdansers te ontwikkelen en een podium te geven. Onder leiding van ons docententeam creëerden leerlingen van Dansstudio Flex een eigen versie van Erika Silgoner's *The Mourning*, wat resulteerde in zes uitverkochte voorstellingen tijdens Vest in de Stad, een cultureel festival in Alkmaar dat door Theater de Vest wordt georganiseerd.

De Rotterdamse student centraal

Met 42.600 studenten is Rotterdam de grootste MBO-stad van Nederland. Om deze groep te bedienen hebben wij een langdurig traject geïnitieerd i.s.m. onderwijsinstelling Zadkine, Museum Boijmans van Beuningen en Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam. Voornaamste doel is het structureel implementeren van cultuureducatie in het curriculum van het middelbaar beroepsonderwijs. Middels brainstormsessies en gesprekken met Zadkine's studenten én docenten werkten wij in acht

maanden toe naar een pop-up dansvoorstelling die in 2024 plaatsvindt. Voor dit traject werd een subsidieaanvraag bij het Kenniscentrum Cultuuronderwijs Rotterdam gehonoreerd.

Ook zijn wij een intensieve samenwerking gestart met Hogeschool Rotterdam waarbij studenten van de opleiding Communication & Multimedia Design (CMD) ons ondersteunden in onze zoektocht naar verbinding met een jonger publiek. De praktische uitvoering van dit project wordt in 2024 vervolgd. Middels de bevindingen en expertise van deze nieuwe partner hopen wij onze contextprogrammering in de toekomst aantrekkelijker te maken voor jongeren en jongvolwassenen.

Scapino's eerste stappen in het speciaal onderwijs

Een langgekoesterde wens is in vervulling gegaan: dansen met kinderen in het speciaal onderwijs. In samenwerking met Auris Taalfontein zijn wij in het diepe gesprongen en deze uitdaging, waar veel culturele instellingen voor terugdeinzen, aangegaan. In een periode van zes maanden ontwikkelden wij een lessenreeks voor dove of slechthorende kinderen en kinderen met een taal-spraakontwikkelingsstoornis. Eén van onze docenten mocht meelopen op een cluster

2 basisschool waar zij lessen observeerde, vergaderingen bijwoonde en cursussen volgde. In de lessenreeks die zij daarna creëerde, werd ons repertoire vertaald naar dansante oefeningen en opdrachten op maat. Verspreid over 22 lessen maakten 330 leerlingen kennis met dans als podiumkunst, als communicatiemiddel en met Scapino. Voor onze afdeling was deze pilot een leerzame en waardevolle kennismaking met een voor ons nog onbekende en spannende doelgroep. Het bracht nieuwe inzichten in en kennis over de wijze waarop dans en beweging leerprocessen ondersteunen en bijdragen aan zelfvertrouwen.

Cultuuronderwijs op school

Educatie zit in ons DNA en vormt een belangrijke pijler in ons beleid. De afgelopen decennia ontwikkelden wij een toonaangevend lesaanbod voor scholen en onderwijsinstellingen. Ons bevlogen docententeam heeft in 2023 opnieuw diverse programma's voor het primair- en voortgezet onderwijs verzorgd. Door corona vond er een afname plaats van fysieke activiteiten. De hersteltijd bleek helaas langer dan gedacht. Gelukkig weten scholen de weg naar onze studio's langzaam maar weer te vinden en wordt er wekelijks met scholieren gedanst op verschillende locaties in zowel Rotterdam als (ver) daarbuiten.

Onze onderwijsactiviteiten zijn van hoge kwaliteit en worden voortdurend aangepast aan de nieuwste inzichten. Zo hebben wij onze digitale lesbrieven vervangen door een podcast waarmee wij middelbare scholieren beter kunnen voorbereiden op een theaterbezoek. Ook is de handleiding *Van Nijinsky tot Wubbe* in de verkoop gegaan. Dit informatieve overzicht van de examenstof Dans Kunst Algemeen geldt als ondersteuning voor vakdocenten en voldoet aan de exameneisen van de Rijksoverheid. Internationaal zijn onze innovaties ook niet onopgemerkt gebleven: op de Italiaanse conferentie *Cultural Education for Tomorrow* was er veel aandacht voor *Dance it out!*, een dansworkshop waarin leerlingen inzichten ontwikkelen in mentale, fysieke en emotionele veerkracht.

Samen met de afdeling educatie van Maas theater en dans ontwikkelden wij een workshop rondom *Pinocchio Effect*. Theaterdocenten van Maas en dansdocenten van Scapino vormden samen het team dat deze activiteiten verzorgden. Door onderlinge verschillen van beide samenwerkingspartners was dit een uitdagend en leerzaam traject waarbij wij met veel nieuwe scholen hebben kennisgemaakt.

Gedurende het hele jaar zetten wij het Cultuurcoachtraject op het Olympia College voort, een school in Zuid met veelal praktijkonderwijs en ISK. Al enkele jaren dompelen twee Scapinodocenten zich onder in de wereld van het Olympia College en geven groepen leerlingen wekelijks interactieve, intieme en laagdrempelige danslessen. Doel is om de leerlingen te laten ervaren hoe zij ideeën, persoonlijke verhalen en gevoelens kunnen omzetten in beweging en dans. Ze leren hoe ze hun lichaam kunnen gebruiken als communicatiemiddel en dat dans voorbij taal gaat. Onze docenten zijn inmiddels echt onderdeel van de school en haar docententeam.

"Al enkele jaren dompelen Twee Scapinodocenten zich onder in de wereld van het Olympia College en geven groepen leerlingen wekelijks interactieve, intieme en laagdrempelige danslessen"

Foto: Kinderen dansen tijdens een workshop

De continue veranderingen in het onderwijs laten ons kritisch kijken naar onze werkwijzen en dagen constant uit om actuele activiteiten te ontwikkelen die naadloos aansluiten op de behoeften van verschillende doelgroepen. In 2023 namen 4696 leerlingen deel aan 237 workshops of lessen. Daarnaast dansten 37.016 basisscholieren online met onze DANS Energizers.

De Leugendetective

Met financiering van het Blockbusterfonds Xtra hebben we een videoserie kunnen creëren ter ondersteuning van de voorstelling *Pinocchio Effect*. Dit volledig in huis geproduceerde concept diept in drie afleveringen het onderwerp liegen verder uit op een speelse manier, á-la Klokhuis. De Leugendetective is gebruikt voor educatie in de klas voorafgaand aan voorstellingsbezoek, maar is ook gratis aangeboden aan alle scholen als conversationstarter over thema's liegen, pesten en jezelf zijn. Daarnaast zijn de afleveringen en sketches uit De Leugendetective gebruikt voor marketingdoeleinden om de voorstelling *Pinocchio Effect* te promoten. De afleveringen zijn ruim 185.000 keer bekeken.

Interactief programmaboek

Wie meer kennis heeft, geniet meer van de voorstelling en ondergaat een intensere ervaring. Vanuit dat idee wordt veel van onze content rondom voorstellingen gecreëerd. Echter

bereikt deze content niet altijd het aanwezige publiek. Vanuit het papieren programmaboek, dat het publiek ontvangt bij binnenkomst in het theater, kunnen zij daarom QR-codes scannen voor verdiepende informatie. Denk daarbij aan uitgebreide interviews met de makers, video's die dieper ingaan op het thema van de voorstelling en behind the scenes beelden van tijdens het maakproces. Daarnaast bieden we het programmaboek vanaf 2023 ook digitaal aan in het Engels voor ons internationale publiek.

Ook maakten we bij onze voorstellingen opnieuw een verdiepende podcast die het publiek bereikt middels een pre-service mail vanuit de theaters. Het is onze overtuiging dat een bezoeker die meer weet, bewuster kijkt en daarmee een rijkere ervaring heeft.

c. Genieten van dans

Publieksinteractie

Het contact met publiek is voor ons belangrijk en geven wij op talloze wijzen vorm. Hoewel het aantal inleidingen in theaters nog niet op hetzelfde niveau is als vóór corona, zien wij gelukkig weer een groeiende interesse bij theaters. Door de hoeveelheid samenwerkingspartners die bij *Song of the dark forest* betrokken waren, werden wij uitgedaagd om na te denken over een nieuwe, meer interdisciplinaire vormgeving van onze

contextprogrammering. Met inleidingen vol beeld, muziek en zelfs beweging maakten wij alle facetten van de voorstelling tastbaar voor theaterpubliek. Tevens zijn wij gestart met het geven van inleidingen in theaters waar onze voorstellingen niet staan geprogrammeerd om zodoende nog niet geactiveerd publiek te bereiken. Aan het aanbod voor theaters hebben wij dansinteractie toegevoegd: korte workshops waarin herkenbare bewegingen uit de voorstelling aan publiek worden aangeleerd en uitgevoerd. Dit zorgt voor herkenning en een groter gevoel van verbinding met de onze dansers.

Via een QR-code in het programmaboek en via afterservice mails van theaters wordt het voorstellingspubliek attent gemaakt op onze *nabelevingspagina*. Met extra verdiepende content intensiveren we de beleving van de voorstelling en gaan we de interactie aan met het publiek door hen te vragen "Wat heb je gezien?".

Bij voorstellingen in de grote steden en onze satelliettheaters gaat een medewerker publiekswerking mee op tournee om in gesprek te gaan met het publiek. Voorafgaand aan de voorstelling en na afloop is hiermee de mogelijkheid om vragen te stellen, meer diepgang te creëren en het publiek in de diverse steden beter te leren kennen. Door dans komen we nader tot elkaar en via de dans gaan we in dialoog met het publiek.

Marketingcommunicatie

In 2023 presenteerden we een groot aantal verschillende producties en maatschappelijke activiteiten. Het was een flinke uitdaging om alle projecten in communicatie voldoende tot hun recht te laten komen. Ook het gelijktijdig touren met twee co-producties heeft extra complexiteit met zich meegebracht. Toch hebben we de kans om te leren van onze co-productiepartners niet laten liggen en op die manier een, voor Scapino, nieuw publiek kunnen bereiken.

De bezoekersaantallen zien we langzaam bijtrekken. Met name naar het einde van de tournees neemt de zaalbezetting toe. En vooral bij de producties *Made in Rotterdam*, *Two Tales* en *Pinocchio Effect* hebben we een nieuw en jonger Scapino-publiek mogen verwelkomen.

Contentcreatie

Dit jaar hebben we geïnvesteerd in kwalitatieve videocontent, waarbij we de maker en het publiek dichter naar elkaar toe hebben gebracht. Door eerder bij de producties betrokken te zijn hebben we aantrekkelijke, verdiepende content kunnen maken die recht doet aan de voorstellingen. Voorbeelden daarvan zijn het uitdiepen van de mythe waarop dansstuk *Free at Last* gebaseerd is en het delen van bijzondere details over de kostuums. We merken een toename in interactie op de innovatieve content en zien dat publiek het ook interessant vindt om dit na het voorstellingsbezoek te bekijken.

Nieuwe website

De techniek achter onze website was dermate verouderd dat het nodig was deze te vernieuwen. We hebben hierbij een partij geselecteerd die toegankelijkheid als hoogste prioriteit heeft. TwelveBricks heeft ons geadviseerd over optimale kleurstellingen en heeft ons tools aangereikt om zorg te dragen voor een website die voor iedereen toegankelijk is. We hebben daarnaast van deze kans gebruik gemaakt om direct alle afbeeldingen op onze website te voorzien van een alternatieve tekst die door spraakcomputers kan worden gelezen.

Diversiteit

Aan de hand van het vorig jaar uitgevoerde onderzoek naar *drivers & barriers* hebben we in onze marketing-communicatie enkele aanpassingen doorgevoerd. Zo hebben we speciale campagnes gevoerd richting jongere doelgroepen waarin kortingsmogelijkheden zijn benoemd. Daarnaast is het taalgebruik van onze campagnes vereenvoudigd en laten we vooral bewegend dansbeeld zien in plaats van het te omschrijven.

3. Development

In 2023 heeft de afdeling development zich ingezet om aanvullende financiering op te halen voor de extra activiteiten van Scapino. Banden met fondsen zijn aangehaald en er is een professionaliseringslag gemaakt bij de werving van particuliere steun.

Strategie

Dit jaar is er een nieuwe medewerker sponsoring en fondsenwerving gestart, die zich specifiek richt op de Vrienden en particuliere donateurs. Dit was het startsein voor verschillende acties gericht op het verhogen van de inkomsten uit deze markt. De banden met major donors zijn aangehaald en er is een stijging te zien in eenmalige donaties. In het kader van een diverse inkomstenstroom is er ook sterker ingezet op het werven van particuliere fondsen. Bij zowel *Pinocchio Effect* als *Song of the dark forest* is er succesvol samengewerkt met (veelal) lokale fondsen.

Bedrijven

Scapino werkt met een kleine, maar loyale groep bedrijven samen. Hoogtepunt van dit jaar was de afsluiting van de samenwerking tussen Scapino en PWC, die gestart is in 2021: een drieluik genaamd Future of Work. Dit is een inhoudelijke Q&A, gekoppeld aan een voorstelling van Scapino. Het derde deel van dit drieluik vond plaats in 2023 en werd gekoppeld aan de voorstelling *Two Tales*. Inhoudelijk richtte de Q&A zich op aantrekkelijk werkgeverschap in een krappe arbeids- en talentmarkt en wat je als werkgever inzet om het beste uit mensen naar boven te halen.

Particulieren

Zoals gezegd zijn er meerdere acties opgestart na het aantreden van de nieuwe medewerker sponsoring en fondsenwerving. Zo zijn alle donateurs die in het verleden eenmalig hebben geschonken via Tikkie benaderd om regulier te steunen als Vriend, waar enkele nieuwe Vrienden uit zijn voortgekomen.

Ook is er in de Week van Nalaten aan Cultuur een mailing uitgezet naar het volledige nieuwsbriefbestand van Scapino (26.568 abonnees). Hierin werd, naast de informatie over nalaten, de mogelijkheid om bij leven te geven benoemd. Ook hieruit kwamen nieuwe Vrienden voort.

Tot slot liep er rond de feestdagen een campagne op social media, gericht op het cadeau geven van een Vriendschap, waaruit nieuwe Vrienden werden geworden. Er is veel geïnvesteerd in het persoonlijk contact met de Vrienden en donateurs. De tweemaandelijks Vriendennieuwsbrief is inhoudelijk sterker geworden en er is meer persoonlijk contact en ruimte voor interactie tussen de afdeling development en de Vrienden van Scapino. We verwachten dat deze trend zich voortzet in 2024.

Fondsen

Voor zowel *Pinocchio Effect* als *Song of the dark forest* is succesvol aanvullende financiering gevonden bij verschillende fondsen. Hierbij lag de focus op verschillende lokale Rotterdamse fondsen, om de band tussen hen en Scapino te versterken. Ook was Scapino de trotse ontvanger van een Volkskracht Award, ter waarde van €35.000. Deze awards werden uitgereikt in het kader van het 100-jarig bestaan van de Rotterdamse stichting Bevordering van Volkskracht. Scapino ontving de prijs voor het plan om het gebouw inclusiever en toegankelijker te maken, door middel van het plaatsen van een invalidetoilet en een traplift. Dit zal in 2024 worden gerealiseerd.

Nalatenschappen

Scapino neemt deel aan het bestuur van *IkwashierO10*, een gezamenlijk initiatief van Rotterdamse culturele instellingen. Daarnaast zijn we hard bezig om de optie voor nalaten aan Scapino meer onder de aandacht te brengen. In de Week van Nalaten aan Cultuur werd er een mailing verstuurd naar het volledige nieuwsbriefbestand van Scapino waarin uitgebreid aandacht werd besteed aan nalaten aan het gezelschap, onder andere middels een testimonial van een donateur die al een toezegging heeft gedaan.

4. Archief

In 2025 viert Scapino Ballet Rotterdam haar tachtigjarig bestaan, een mijlpaal die niet alleen een viering van artistieke triomfen markeert, maar ook een erkenning van de rijke geschiedenis van het gezelschap inhoudt. De weg naar deze mijlpaal bestaat echter niet alleen uit opvoeringen en choreografieën, maar ook uit een reis door de archieven van de organisatie, die bijna tachtig jaar aan herinneringen en artistieke ontwikkelingen omvat.

Het steeds groter wordend besef van de waarde van deze archieven leidt in 2023 tot een initiatief van de archiefafdeling om de geschiedenis van Scapino Ballet Rotterdam toegankelijk te maken voor het brede publiek door middel van digitale ontsluiting. Deze ambitie krijgt vorm dankzij een nauwe samenwerking met de afdeling development en de steun van Cultuurloket DigitALL, een fonds dat organisaties ondersteunt bij digitale innovatie in de culturele sector. Met ruim € 200.000 aan financiering kon het project in 2023 van start gaan, waarbij een aanzienlijk deel van het fysieke archief werd gedigitaliseerd om uiteindelijk online beschikbaar te worden gesteld aan het brede publiek. Het archief dient zo ook als inspiratie voor andere culturele instellingen om soortgelijke initiatieven te ontplooiën.

Een belangrijk onderdeel van het project is dat andere Rotterdamse dansorganisaties aangemoedigd en betrokken worden om hun archieven te ontsluiten en beschikbaar te stellen voor het publiek. Deze collectieve inspanning vergroot niet alleen de toegankelijkheid van dansgeschiedenis in Rotterdam, maar bevordert ook een gevoel van gemeenschap en samenwerking binnen de sector en de stad. De rijke dansgeschiedenis van Rotterdam wordt zo niet alleen bewaard, maar ook gevierd en gedeeld, waardoor een blijvende erfenis ontstaat voor toekomstige generaties.

De Rotterdamse dansarchieven online is in de pilotfase een samenwerking tussen Scapino Ballet Rotterdam, Conny Janssen Danst, Dansateliers en RIDCC. Er wordt gestreefd naar de soft launch in de eerste helft van 2024.

5. Diversiteit en inclusie

Wij willen dat diversiteit en inclusie integraal onderdeel is van al onze activiteiten en bedrijfsvoering. Diversiteit gaat bij Scapino over alle verschillen tussen mensen. Zichtbare verschillen zoals kleur, leeftijd of fysieke beperking, maar ook minder zichtbare verschillen als nationaliteit, talent, seksuele voorkeur en (opleidings) achtergrond.

Wij willen werken aan een wereld waarin mensen niets in de weg staat om met kunst in aanraking te komen.

Scapino onderschrijft vanzelfsprekend de Code Diversiteit en Inclusie en past deze toe. Dit wordt breed gedragen binnen ons team. Dat is essentieel voor een gezelschap dat de multiculturele en superdiverse stad Rotterdam als thuisbasis heeft. Iedereen in ons team moet zich vrij voelen diens talenten ten volle te benutten. En alle bezoekers en deelnemers aan onze activiteiten moeten zich welkom voelen. Daarom hebben we ook een scala aan activiteiten voor mensen met een lichamelijke of mentale beperking ontwikkeld. Wij hebben al veel bereikt, maar realiseren ons ook dat we op het gebied van D&I nog stappen moeten zetten.

We werken hieraan door:

- Cultuur Inclusief: Scapino is een van de initiatiefnemers van Cultuur Inclusief, een netwerk van directeuren van Rotterdamse culturele instellingen die een manifest hebben opgesteld om institutioneel racisme en uitsluiting aan te pakken. Dit netwerk werkt samen naar meer culturele diversiteit binnen organisaties door kennis en ervaring met elkaar te delen en het organiseren van trainingen en workshops.

- NAPK: De brancheorganisatie NAPK organiseert voor haar leden een breed scala aan activiteiten om D&I te bevorderen. Collega's van Scapino nemen deel aan die activiteiten. Daarnaast organiseren we BIAS-trainingen, in eerste instantie voor alle hoofden van de afdelingen, later voor alle collega's.
- Interne gedragscode: hierin beschrijven we hoe we intern in de organisatie met elkaar om willen gaan. D&I maakt daar uiteraard deel van uit. We delen en bespreken deze gedragscode ieder jaar met alle collega's. Voor meldingen en klachten op het gebied van D&I is een protocol ontwikkeld waardoor er voor klachten en zorgen altijd de juiste aandacht is.

Personeel

We hebben de hele organisatie tegen het licht gehouden. Van de raad van toezicht tot en met de dansers en techniekploeg.

- Onze raad van toezicht (RvT) bestaat voor de meerderheid uit leden met niet-westerse achtergrond en is in leeftijd, expertise en ervaring divers.
- De RvT houdt ons met gevraagd en ongevraagd advies scherp op het gebied van D&I.
- Onze wervingstrajecten voor vacatures en stageplekken zijn inmiddels anders ingericht. Door andere kanalen in te zetten en door een 'andere taal' te gebruiken in teksten, spreken we andere kandidaten aan.
- De audities voor dansers voor seizoen '24/'25, die in 2023 plaatsvonden, laten zien dat de nieuwe aanpak werkt. We scouten gericht dansers met een cultureel diverse achtergrond. Dat ziet het publiek de komende jaren terug in onze voorstellingen.

- Ons artistieke team bestaat uit liefst 14 verschillende nationaliteiten. Deze groep mensen nemen hun eigen normen en waarden mee en delen die met iedereen waardoor we allemaal met open blik naar de wereld om ons heen kijken. D&I is voor hen een vanzelfsprekendheid waardoor het doorvoeren van gerichte maatregelen in vruchtbare bodem valt.
- D&I staat structureel op de agenda van directieoverleggen en van overleg van de directie met het managementteam, waardoor het steeds meer integraal onderdeel wordt van onze bedrijfsvoering.

Programma

De genoemde uitgangspunten van D&I vertalen zich ook in onze producties en activiteiten.

- Voorstellingen van Scapino zijn door de combinatie van dans, live muziek en actuele thema's aansprekend voor een breed en divers publiek. Doordat onze voorstellingen vertrekken vanuit een emotionele, lichamelijke kern, worden bezoekers niet uitgesloten door taal of canon. Omdat we met een gevarieerd scala aan choreografen werken, ontwikkelen we een breed repertoire waarmee we ons publieksbereik kunnen verbreden.
- Ons educatieve programma ontwikkelen we zo dat de impact optimaal is. We willen daar werken, waar we het meest impact kunnen realiseren. Het merendeel van onze educatieve activiteiten vindt dan ook plaats in de wijken waar de bewoners vaak niet vanzelf in aanraking komen met dans en cultuur. Bijna 70 % van onze educatie-activiteiten vinden plaats in Rotterdam Zuid. We stemmen af met andere culturele organisaties zodat we elkaar in de wijken niet in de weg lopen en we gezamenlijk de hele stad kunnen bedienen met een hoogwaardig educatief programma.
- In samenwerking met MoveWell, van Scapinodocent Annemarie Labinjo, is een vooruitstrevend programma ontwikkeld voor mensen met verminderde mobiliteit zoals mensen met Parkinson, Alzheimer of reuma. We zien in onze studio's wekelijks wat de positieve invloed van dans is in het leven van mensen die door hun ziektebeeld beperkt zijn in hun mobiliteit.

- Door een samenwerking met Misiconi doen we ruime ervaring op in het maken van voorstellingen met mensen met een mentale en fysieke beperking.
- In samenwerking met Komt het Zien! maken we van vrijwel elke productie een aantal voorstellingen toegankelijk voor mensen met een visuele beperking. Zij krijgen vooraf een rondleiding op het toneel, mogen materialen als decor en kostuums aanraken en gaan in gesprek met dansers. Tijdens de voorstelling ervaren deze bezoekers via audio-descriptie (via een koptelefoon 'vertaalt' iemand wat gebeurt op het podium in woorden) intens de voorstelling.
- In samenwerking met de FIFort Foundation staat het traject van het maken van een choreografie met jonge mensen die kanker hebben centraal. Via dans hervinden zij vertrouwen in hun eigen lichaam.

Publiek

Wij waarderen ons bestaande publiek en doen er alles aan dat vast te houden. Met een inventief marketingteam lukt dat goed. Onze zaalbezetting is over het algemeen hoog. Maar meer nog willen we nieuw publiek bereiken, een zo divers mogelijk publiek:

- Onze publiciteitsuitingen moeten door iedereen gelezen en begrepen kunnen worden. Op onze website (zowel tekst als afbeeldingen) als onze berichten op social media gebruiken wij zogenaamde alternatieve teksten of 'alt-tags' waardoor de tekst en afbeeldingen ook door een schermlezer kunnen worden voorgelezen waardoor ze toegankelijk zijn voor mensen met een visuele beperking.
- Onze website en socials worden door ander taalgebruik en gebruik van beeld meer afgestemd op publieksgroepen die niet vanzelfsprekend bekend zijn met theater- en dansjargon.
- Mensen lezen minder, daarom bieden wij rondom voorstellingen audio-inleidingen in podcastvorm aan.
- Onze programma's zijn zowel fysiek als digitaal beschikbaar, in Nederlands en Engels.

Partners

Hiervoor is uitvoerig beschreven welke partners we bij onze voorstellingen betrekken. Scapino heeft als BIS-dansinstelling en stadgezelschap van Rotterdam een extra verantwoordelijkheid in het ontwikkelen van samenwerkingen met partners.

6. Code Culturele Diversiteit

Scapino heeft een bestuur/raad van toezicht model. De directie, die het bestuur vormt, is verantwoordelijk voor de strategie en het beleid. De directie bestaat uit twee leden: de artistiek directeur en de algemeen directeur.

De raad van toezicht (RvT) fungeert als werkgever van de directie en houdt toezicht op het beleid, met name de naleving van wettelijke voorschriften en rechtmatige besteding van middelen. De RvT adviseert de directie gevraagd en ongevraagd, richt zich op het belang van de organisatie en heeft vooral oog voor mogelijke risico's bij de uitvoering van het beleid. De RvT ziet nadrukkelijk toe op de stappen die de organisatie zet op het gebied van Fair Practice en diversiteit en inclusie.

De RvT en directie leven de Code Cultural Governance (CCG) na aan de hand van 8 principes van de code.

- Onze programmering laat zien dat Scapino zijn maatschappelijke doelstelling realiseert door culturele waarde te creëren en over te dragen. Al onze activiteiten zijn daarop gericht. De (artistieke) koers wordt jaarlijks aangescherpt en bijgesteld in het jaarplan en de daarbij horende begroting voor de gemeente Rotterdam. Ook wordt er jaarlijks een uitgebreide, door een accountant gecontroleerde, verantwoording geschreven. Hieruit blijkt dat de exploitatie en bedrijfsvoering op een verantwoorde wijze worden gevoerd.
- In onze jaarverslagen doen de directie en RvT verslag van de wijze waarop de CCG is nageleefd. De RvT vergadert minstens 4 keer per jaar, en ruimt iedere vergadering tijd in om te overleggen zonder de aanwezigheid van de directie.

- De directie en RvT-leden zijn onafhankelijk, handelen integer en zijn alert op belangenverstrengeling. De RvT voert jaarlijks een zelfevaluatie uit waarin stil wordt gestaan bij de vraag of er sprake is van belangenverstrengeling. Mogelijke conflicterende belangen komen aan de orde in het jaarlijkse gesprek van de RvT met de accountant over de vaststelling van het jaarverslag.
- Zowel de directie als leden van de RvT zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Hiervoor zijn een directie- en RvT-reglement opgesteld. In de jaarlijkse functioneringsgesprekken die de RvT met de directie voert, wordt hier ook bij stilgestaan. Beide reglementen worden regelmatig ge-update.
- De taakverdeling tussen RvT en directie is helder. De directie is verantwoordelijk voor de exploitatie, de dagelijkse leiding en de resultaten. De directie kan hierbij steunen op een ervaren en kundig managementteam. Daarnaast vindt er binnen de tweehoofdige directie voortdurend overleg plaats. De RvT-leden zijn goed bereikbaar voor de directie.
- De RvT is divers samengesteld en qua competenties, netwerk en ervaring complementair. Hoe aan deze verschillende rollen invulling wordt gegeven, is hierboven beschreven.
- De RvT heeft scherp oog voor de noodzakelijke competenties en houdt hier rekening mee bij het vervullen van vacatures. Hiervoor is een RvT-profiel opgesteld.

7. Fair Practice Code

Het laatste principe van de CCG bepaalt dat de directie zorgvuldig om moet gaan met mensen en middelen in de organisatie. Fair Practice is een leidraad bij alle beslissingen van de directie. De directie prijst zich gelukkig met de kwaliteit en betrokkenheid van het team en zorgt ervoor dat de belangen van collega's zo goed mogelijk worden gewaarborgd.

- De directie doet zijn uiterste best om de sociale veiligheid van het gehele team te garanderen. In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe dit geborgd wordt.
- Vanzelfsprekend wordt de CAO Theater en Dans strikt nageleefd. Fair pay, eerlijke betaling, is hiermee geborgd binnen onze organisatie, ook voor zzp-ers.
- Over alle aspecten van de bedrijfsvoering, dus ook de sociale veiligheid en Fair Practice wordt regelmatig overlegd met de personeelsvertegenwoordiging (PVT). De PVT heeft jaarlijks een overleg met de RvT. Ook worden er regelmatig voltallige personeelsbijeenkomsten georganiseerd.

8. Sociale veiligheid

In de culturele sector is sociale veiligheid een actueel onderwerp. Door het type werkzaamheden binnen een dansgezelschap, is het niet altijd helder wat nodig is voor het werk in de studio en wat door een medewerker wordt ervaren als ongewenst gedrag. Omdat de werkzaamheden heel fysiek zijn, is het van groot belang dat procedures om verantwoord met dergelijke zaken om te gaan intern goed geregeld zijn en helder gecommuniceerd worden. Het betreft uiteraard niet alleen ongewenste intimiteiten maar ook andere misstanden moeten op een veilige manier kunnen worden gemeld.

Bij Scapino is dit goed geregeld. Het heeft voortdurend de aandacht van de directie en ook de raad van toezicht bevroegt de directie hier regelmatig over. Voor de collega's staan de volgende procedures ter beschikking:

- Een melding bij Mores Online. Via de site van Mores Online hebben de collega's 24/7 toegang tot professionele, ervaren en onafhankelijke vertrouwenspersonen.
- Een melding bij de voorzitter van de raad van toezicht, die jaarlijks een gesprek heeft met de personeelsvertegenwoordiging, waarbij sociale veiligheid ook onderwerp van gesprek is.
- Een melding bij een externe vertrouwenspersoon. Kristin de Groot is aangesteld als externe vertrouwenspersoon. Zij kent de praktijk van medewerkers die in een dansgezelschap werken goed.

Scapino heeft een gedetailleerd uitgewerkte gedragscode die jaarlijks met alle collega's wordt gedeeld en besproken. Deze code is vanzelfsprekend ook op externe zzp-ers en stagiaires van toepassing.

9. Personeel

Een team van professionele, tevreden en gemotiveerde mensen is de beste manier om de doelstellingen van ons gezelschap te realiseren. Mensen presteren het best bij een stimulerende werkomgeving. De directie wil zorgdragen voor het mentale en fysieke welbevinden van het gehele team. Talentontwikkeling in de gehele organisatie en diversiteit van het team zijn daarbij belangrijke speerpunten. Ook zorg voor dansers die tegen het einde van hun danscarrière aanlopen verdient aandacht.

Gedurende 2023 waren er 56 mensen met een fulltime equivalent van 40,39 (fte) in loondienst bij Scapino Ballet Rotterdam en waren er gemiddeld 47 mensen met 40,85 fte in loondienst bij ons gezelschap. Op 1-1-2023 waren er 47 medewerkers voor 40,56 fte in dienst. Waarvan 30,96 fte met een vast dienstverband en 9,6 fte met een tijdelijk dienstverband. Op 31-12-2022 waren er 47 medewerkers met een totaal van 41,14 fte in dienst, waarvan 28,94 fte met een vast dienstverband en 12,2 fte met een tijdelijk dienstverband.

Stagiaires

Scapino biedt jonge talenten de kans zich verder te ontwikkelen in hun vakgebied, zowel in het dansers tableau als op andere afdelingen. Er zijn in 2023 17 dansstagiaires begonnen, voornamelijk van de Nederlandse dansvakopleidingen. Ook zijn er gedurende dit verslagjaar 6 stagiaires op de afdelingen marketing, productie, educatie en development begonnen.

In totaal zijn er gedurende het jaar 23 stagiaires betrokken geweest bij Scapino, die allemaal intensief begeleid werden.

Instream

In het jaar 2023 zijn zes personen (4,2 fte) in dienst getreden: aan de activiteitenkant drie dansers (2,4fte) en aan de beheerkant 2 medewerkers marketing (1 fte), een medewerker sponsoring & fondsenwerving (0,8 fte).

Uitstroom

In 2023 zijn zes personeelsleden (3,62 fte) uit dienst getreden: aan de beheerkant een medewerker sponsoring & fondsenwerving (0,6 fte), een medewerker marketing (0,2fte) en de P&O adviseur (0,8fte). Aan de artistieke kant zijn dit 3 medewerkers (2,02 fte), waarvan een hoofd kostuum(0,12fte) met pensioen is gegaan, hoofd afdeling educatie (0,9fte) en een balletdanser (1 fte)

Verzuim

In 2023 bedroeg het verzuimpercentage 10,67%. Dit is een stijging t.o.v. 2022 (5,61%). Naast extra kort verzuim zijn er 4 extra lang verzuimgevallen. Hiervan zijn 3 langdurige trajecten met een gefaseerd re-integratie-traject waardoor de ziekte-termijn oploopt.

Daarnaast loopt er in 2023 een tweede spoor-traject en zullen we in 2024 afscheid nemen van deze medewerker. In 2023 zijn er 16 medewerkers met frequent verzuim. Hierop is per geval actie ondernomen.

Verzuimbeleid

Enigszins verrast door het hoge verzuimpercentage, heeft Scapino Ballet Rotterdam proactieve stappen ondernomen om deze trend te keren. Vanaf oktober 2023 is een interim HR-adviseur in dienst genomen, die met een strikte aanpak het verzuimbeleid heeft geïmplementeerd. Dit beleid omvat vroege interventies voor re-integratie, niet noodzakelijkerwijs op de eigenlijke werkplek. Ter illustratie: een danser met fysieke beperkingen kan tijdelijk worden ingezet op kantoorwerkzaamheden, terwijl parallel het fysieke herstel wordt bevorderd. Een gestructureerde aanpak, waaronder het tijdig opstellen van een re-integratieplan en het regelmatig voeren van verzuimgesprekken, onderstreept de hernieuwde focus op verzuimmanagement. Er zijn gesprekken gevoerd met medewerkers en managers die nu op de hoogte zijn van het verzuimbeleid.

De interim HR-adviseur heeft nu tijdelijk de rol als casemanager voor langdurig verzuim waarbij zij actief samenwerkt met de leidinggevende en biedt tevens ondersteuning aan managers bij de aanpak van kortstondig verzuim.

Verder wordt er na elke productie een uitgebreide evaluatie uitgevoerd om eventuele knelpunten tijdig te identificeren en aan te pakken. Het is onze verwachting dat, door deze maatregelen, de verzuimcijfers medio 2024 weer zullen normaliseren naar het gebruikelijke gemiddelde. Deze proactieve benadering benadrukt onze toewijding aan zowel het welzijn van onze medewerkers als de continuïteit en het succes van onze producties.

Directie, nevenfuncties

Algemeen directeur Erik Pals is, naast zijn functie bij Scapino Ballet Rotterdam, bestuurslid van de Nederlandse Associatie Podiumkunsten (NAPK), bestuurslid van het Dansfonds Corrie Hartong, bestuurslid van het Directeurenoverleg van de Rotterdamse culturele instellingen en secretaris van het bestuur van de stichting Make Move Think en bestuurslid van DIP (stichting Digitaal Informatieplatform Podiumkunsten). Daarnaast is hij voorzitter van de adviescommissie Theater, Dans en Film van het Prins Bernhard Cultuurfonds en in die hoedanigheid ook lid van de Stichtingsraad van dit fonds. Daarnaast is hij lid van de raad van toezicht van theatercollectief Mugmetdegoudentand. Dit zijn allemaal onbezoldigde functies.

10. Toelichting op de financiën

Subsidies

De opgenomen subsidiebedragen in de jaarrekening 2023 voor het ministerie van OCW en de gemeente Rotterdam zijn conform de volgende subsidiebesluiten;

- De brief met subsidiebeschikking van de Minister van OCW, d.d. 15 september 2020, referentie 147834/25096863, waarin aan de Stichting Scapino Ballet Rotterdam voor de gehele periode 2021-2024 een subsidie wordt toegekend van € 1.864.005 per jaar. Voor 2021 bedraagt de subsidie € 1.902.485,-.

Met de wijziging in de beschikking van 26 mei 2023, referentie 147834/37384320 wordt het subsidiebedrag verhoogd met € 129.950. De overheidsbijdrage in de prijsontwikkeling is voor het jaar 2022 vastgesteld op 5,089% waardoor de subsidie wordt verhoogd met € 5.925. De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling voor 2023 wordt vastgesteld op 6,426%. De overheidsbijdrage in de prijsontwikkeling voor 2023 wordt vastgesteld op 5,896%. Door deze wijzigingen wordt de subsidie voor 2023 € 2.103.044.

- Met de brief van het College van B&W van de gemeente Rotterdam d.d. 05-12-2022 met kenmerk 2205.00204 is op basis van de subsidieaanvraag voor het cultuurplan periode 2021-2024 besloten om Scapino Ballet Rotterdam gedurende deze periode te subsidiëren en een budgetsubsidie te verlenen (inclusief 3,91% accres) over 2023 van € 1.294.500,00.

Financiële risico's

Scapino Ballet Rotterdam werkt zowel voor het ministerie van OCW als de gemeente Rotterdam volgens de voorgeschreven periodieke begrotings- en verslagleggingscyclus. Voor het ministerie geldt het meerjarenbeleidsplan 2021-2024 als ijkpunt. Bij de gemeente Rotterdam geldt als ijkpunt een geactualiseerd jaarplan dat in mei 2022 is ingediend.

Gedurende het jaar wordt door het Scapino Ballet Rotterdam driemaandelijks op basis van een gedetailleerde werkbegroting, actuele inzichten en omstandigheden het geprognosticeerd resultaat gemonitord en bijgesteld.

Bij het vaststellen van het jaarwerk 2023 blijkt dat op het gebied van liquiditeit, mede door een relatief gunstige balanspositie, op de zeer korte termijn geen risicomaatregelen nodig zijn.

De geactualiseerde begroting 2024 laat echter een dusdanig hoger negatief exploitatieresultaat zien dat directe bijsturing voor de korte-middellange termijn helaas wel noodzakelijk is.

De oorzaak is dat de eerder gesignaleerde financiële disbalans in de organisatie wordt versterkt door een onverwacht hogere stijging van de personeelskosten doorgevoerd in de (eind 2023) vastgestelde CAO theater en dans 2024.

Om liquiditeitsproblemen op het gebied van uitkeren salarissen en investeringen en contracten voor onze productieactiviteiten te voorkomen is een reorganisatie onvermijdelijk.

Deze reorganisatie wordt daarom ook gelijktijdig met het jaarwerk 2023 vastgesteld.

Resultaat

De exploitatierekening laat een negatief resultaat zien van € 383.697 uit gewone bedrijfsvoering. T.o.v. het jaarplan Rotterdam 2023 zijn er € 187.882 meer baten en € 230.284 meer lasten. Het resultaat is hiermee € 15.492 lager t.o.v. het geprognosticeerde negatieve resultaat van € -368.205 bij het opstellen van het jaarplan 2023.

Opbrengsten

De totale publieksinkomsten zijn t.o.v. het jaarplan € 82.600 lager. € 45.100 hogere inkomsten uit uitkoop en partage komen vooral doordat het herstel van de bezoeker-cijfers voor *Casablanca* hoger bleek te zijn dan direct in post-Coronatijdperk werd geprognosticeerd. Daarentegen is door een aantal geannuleerde voorstellingen *Pinocchio Effect* ook ruim € 25.000 geprognosticeerde omzet uit uitkoop en partage niet gerealiseerd. De opbrengsten recettes zijn € 101.429 lager door tegenvallende bezoeker-cijfers in Theater Rotterdam. Ongeveer € 40.000 en € 15.000 minder voor respectievelijk de voorstelling *Two Tales* en *Song of the Dark Forest*. De 8-daagse decemberreeks *Pinocchio effect* heeft ongeveer € 50.000 minder bruto recette opgeleverd dan geprognosticeerd.

De overige publieksinkomsten zijn met name op het gebied van educatie. Deze zijn met € 14.181 lager uitgekomen dan geprognosticeerd.

De sponsorinkomsten zijn € 12.500 lager. Dit komt door het niet realiseren van de targetsetting op business events en major donors. Tevens heeft een major donor een bijdrage van € 10.000 stopgezet.

De coproductiebijdragen komen, met € 55.991 minder dan begroot, uit op €119.489. Dit komt enerzijds doordat een groter deel doorbelast wordt naar 2024 en anderzijds doordat een hoger deel loopt via een eigen bijdrage korting op de inhuur van de coproductie partners.

De indirecte inkomsten zijn € 33.817 hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door additionele verhuur personeel voor (co-)producties en verkoop middelen.

De bijdragen private middelen zijn € 165.572 hoger ten opzichte van de begroting jaarplan 2023. De bijdragen particulieren daalt met € 3.540 tot € 41.210.

De bijdrage private fondsen stijgt met € 169.112 tot € 187.612. Hiervan is € 12.844 bijgedragen door diverse kleinere bijdragen voor ondersteuning educatie en de productie *Song of the Dark Forest*. Daarnaast is voor 2023 € 126.000 opgenomen voor het archiefproject Digital door toekenning door stichting DEN, uitgevoerd door het Cultuurfonds. Verder is er in het kader van de productie *Pinocchio Effect* € 48.768 opgenomen op basis van toekenningen van Droom en Daad, het Cultuurfonds en het Blockbuster fonds.

De structurele subsidie van het ministerie van OCW is uiteindelijk met de vastgestelde bijstellingen over 2022 €104.246 hoger uitgekomen op € 2.103.044. De subsidie van de gemeente Rotterdam over 2023 is na access vastgesteld op € 1.294.500.

De incidentele subsidiebaten van € 40.228 betreft de bijdrage voor het Konginsdagproject.

Organisatiekosten

De huisvestingskosten stijgen met € 30.080. De directe huisvestingskosten zijn door inflatiecorrectie € 20.693 hoger dan begroot. Overige huisvestingskosten zijn een kleine € 10.000 hoger dan begroot. Hierbij zijn de schoonmaakkosten voor inhuur schoonmaakbedrijf in verband met een langdurig zieketraject schoonmaker voor een deel gecompenseerd door lagere (in verband met uitstel activiteiten) onderhoudskosten gebouw. De algemene organisatiekosten stijgen met € 118.673. Dit komt primair door ruim € 95.000 de kosten van het archiefproject Digital. De lasten zijn gedekt door een gehonoreerde subsidieaanvraag. De overige € 21.000 hogere kosten komen voornamelijk door hogere advies en computerkosten dan begroot in het jaarplan 2023.

De algemene marketingkosten zijn een ruim € 20.000 lager dan begroot door met name minder kosten branding.

Personeel

Pech, ongeluk en ziekte karakteriseren het jaar 2023 op het gebied van personeel. Niet eerder had Scapino een dusdanig hoog ziekteverzuim. Van kleedster tot directeur, van gebroken knie tot langdurige chronische holte ontstekingen. Daarnaast is (mede hierdoor) ongeveer voor € 30.000 euro aan additionele reservering vakantiegeld verwerkt/opgenomen op de balans.

De krapte op de arbeidsmarkt en de bijbehorende onderhandelingspositie van ZZP-ers, met name op techniek, zorgt voor flink hogere kosten dan in mei 2022 geprognosticeerd tijdens opstellen jaarplan 2023.

Personeel beheer

In 2023 zijn de beheerlasten personeel € 13.213 lager dan in het jaarplan. Ongeveer € 40.000 hogere kosten aan inhuur personeelszaken en (0,2 fte) fte uitbreiding hoofd bedrijfsvoering worden gecompenseerd door lagere kosten marketing en communicatie (vertrek hoofd marketing) en uitkering (langdurig) ziekteverzuim algemene zaken.

Personeel activiteiten

De salariskosten dalen met bijna €150.000. Dit komt met name door ruim €132.000 lagere kosten artistiek directeur en dansers tableau. Waar hogere kosten gecompenseerd werden door €123.000 uitkering ziekengeld en € 64.000 uitkering zwangerschapsverlof. De overige €12.000 lagere salariskosten komen voort uit dat hogere kosten artistieke staf gecompenseerd worden door lagere kosten uitstroom lichttechnicus. Overige personeelskosten is ongeveer €85.000 lager dan bij het jaarplan. Dit komt doordat de kosten omscholingsfonds (ongeveer € 50.000) nu wordt meegenomen onder salarissen en kosten inhuur fysiotherapie (ongeveer € 35.000) onder inhuur.

Inhuur voorbereiding

De kosten inhuur voorbereiding voor activiteiten / producties stijgen met € 15.585. Choreografie-kosten dalen met ongeveer € 19.000 terwijl er hogere kosten zijn voor ontwerp en artistiek management van € 68.000. Hierin zit ook het inwerktraject van de nieuw aangestelde artistiek directeur. Kosten gastleraren en fysiotherapie stijgen ongeveer met € 4.000.

Kosten inhuur muzikanten en artiesten zijn vrijwel gelijk. Een kleine € 32.000 aan kosten voorbereiding personeel wordt doorbelast aan 2024.

Inhuur uitvoering

Kosten inhuur uitvoering producties stijgen met bijna € 90.000. Honoraria artistieke staf stijgt met ongeveer € 12.000. De daling van kosten inhuur artistiek met € 25.000 wordt te niet gedaan door de stijging van kosten inhuur techniek met € 103.000.

Activiteiten voorbereiding

De kosten voorbereiding komen ongeveer € 135.500 hoger en de kosten uitvoering ruim € 5.000 lager uit dan begroot in het jaarplan 2023. De kosten voor theaterlicht zijn door de aanschaf en start van de afschrijving een kleine € 19.000 lager dan begroot. Verder zijn er ongeveer € 83.000 hogere decor- en kostuumkosten, € 63.000 aan hogere repetitie (reis/verblijf en zaalhuur) kosten en ruim € 41.000 hogere diverse en co-productiekosten. Ten slotte wordt er ongeveer € 32.000 in mindering gebracht op de post voorbereiding naar aanleiding van door te belasten productiekosten *Song of the dark Forest* en *Pinocchio Effect* die over het boekjaar heenlopen.

Activiteiten uitvoering

De uitvoeringskosten dalen licht met € 5.105 tot € 521.436. Een stijging van gezamenlijk ongeveer € 20.000 euro technische kosten (o.a. afschrijving lichtapparatuur), vervoerskosten en auteursrechten wordt gecompenseerd door ongeveer € 25.000 aan lagere kosten op afschrijving auto's, sejours, overige productiekosten en omzet gerelateerde theaterkosten.

Reservevorming

Het exploitatieresultaat wordt verwerkt volgens de daarvoor geldende bepalingen van het ministerie van OCW en de gemeente Rotterdam. Hierbij wordt aan de bestaande bestemmingsreserve uitgestelde projecten € 263.000 onttrokken. Hierbij wordt aan de bestaande bestemmingsreserve risicovolle projecten € 128.000 onttrokken. De overige bestemmingsreserves blijven ongewijzigd.

Verdeling personele middelen

In 2023 heeft Scapino Ballet Rotterdam als werkgever de volgende inzet gepleegd, gebaseerd op een totale loonsom van € 3.199.295:

- 30,93 fte vast dienstverband € 2.093.625
- 9,46 fte tijdelijk dienstverband € 640.339
- inhuur/ zzp'ers € 432.930
- 8,54 fte stagiaires € 32.401

"Ons gezelschap was immers in het begin een educatief gezelschap."

11. Continuïteit

Bij het opstellen van het jaarplan 2024 in mei 2023 is er een negatief exploitatieresultaat van € -442.865 opgenomen. Dit resultaat is toen geaccepteerd wetende dat de balanspositie sterk was en de doelen van de betrokken bestemmingsreserves hiermee konden worden gerealiseerd. Echter het uiteindelijke onderhandelingsresultaat en de uiteindelijke verhoging van de CAO theater en dans is onverwacht hoger dan in deze begroting werd meegenomen. Een directe stijging van de personeelslasten per 1-1-2024 van ruim € 320.000 voor 2024 bij een ongewijzigde personeelsbezetting van de organisatie.

Een scherpe actualisatie van de begroting, in maart 2024, kenmerkt zich door relatief weinig door te voeren besparingen. Dit komt voornamelijk doordat aan de lastenkant de materiele en personele lasten o.b.v. de geprogrammeerde voorstellingen voor seizoen 2023 - 2024 vaststaan. De programmering voor seizoen 2024 - 2025, de (inhoudelijke) voorbereiding en speelbeurten, is ook vastgesteld. Voor de benodigde allocatie van mensen en middelen zijn op alle gebieden (contractuele) afspraken gemaakt.

De beheerkosten staan, onder andere voor huisvesting en het merendeel van de organisatie, vast. De algemene marketingkosten zijn behoudend geprognosticeerd conform ervaringscijfers.

Aan de inkomstenkant wordt meer dan voorheen uitgegaan van garantiestellingen en uitkoopsommen. De trend van de laatste twee seizoenen dat de garanties de partage opbrengsten overstijgen wordt nu de primaire richtlijn voor de prognose van de publieksinkomsten.

De verhoging van het subsidiepeil 2024 is vanuit de gemeente Rotterdam al vastgesteld. Voor de subsidiebijdrage van het ministerie van OCW is vooruitlopende op de definitieve toekenning een verhoging van 5% opgenomen.

Het marketingbudget is voor meer dan de helft al contractueel gealloceerd aan productiepartners.

De geactualiseerde begroting 2024 laat een dusdanig hoog negatief exploitatieresultaat zien dat bijsturing voor de korte-middellange termijn noodzakelijk is.

Om toekomstige liquiditeitsproblemen op het gebied van uitkeren salarissen en investeringen en contracten voor onze productieactiviteiten te voorkomen, is een reorganisatie onvermijdelijk.

Jaarrekening & Prestatieverantwoording

Begroting 2024

	dd 21 maart 2024
BATEN	€
Eigen inkomsten	
Recette	457.839
Uitkoop	326.769
Partage	556.750
Overige publieksinkomsten	123.350
Publieksinkomsten binnenland	1.464.708
Publieksinkomsten buitenland	0
Totaal publieksinkomsten	1.464.708
Sponsorinkomsten	7.500
Vergoedingen coproducent	49.150
Overige directe inkomsten	56.650
Totale directe inkomsten	1.521.358
Indirecte inkomsten	12.500
Bijdragen particulieren incl. vrienden	48.500
Bijdragen van private fondsen	108.768
Bijdragen uit private middelen	157.268
Totale eigen inkomsten	1.691.126
Subsidies	
Structureel OCW	2.208.196
Structureel Gemeente Rotterdam	1.393.000
Totale structurele subsidies	3.601.196
Incidentele subsidies	0
Totale subsidies	3.601.196
TOTALE BATEN	5.292.321
LASTEN	
Beheerlasten: materiële lasten	745.298
Beheerlasten: personeelskosten	953.951
Totale beheerlasten	1.699.249
Activiteitenlasten: materiële lasten	1.374.366
Activiteitenlasten: personeelskosten	2.897.935
Totale activiteitenlasten	4.272.301
TOTALE LASTEN	5.971.550
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	679.228
Rentebaten en -lasten	0
EXPLOITATIERESULTAAT	679.228

Balans per 31 december 2023 (na resultaatbestemming)

Bedragen in EUR	Toelichting	31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	280.607	111.868
Vlottende activa			
Vorderingen	2	573.607	471.368
Liquide middelen	3	675.755	1.149.434
		1.249.362	1.620.802
TOTAAL ACTIVA		1.529.969	1.732.670
PASSIVA	toelichting	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	461.856	462.553
Bestemmingsreserves	5	480.000	863.000
		941.856	1.325.553
Kortlopende schulden	6	588.113	407.117
TOTAAL PASSIVA		1.529.969	1.732.670

Categoriale exploitatierekening 2023

Bedragen in EUR	Toelichting	2023 realisatie	2021-2024 Begroting OCW	2023 Jaarplan Rotterdam	2022 realisatie
BATEN					
Eigen inkomsten					
Publieksinkomsten binnenland					
Recette	7	169.684	509.510	271.113	136.005
Uitkoop	7	30.750	112.250	19.500	432.910
Partage	7	558.810	738.414	525.050	230.183
Overige publieksinkomsten	8	81.819	126.000	96.000	75.617
Publieksinkomsten binnenland		841.063	1.486.174	911.663	874.715
Publieksinkomsten buitenland	9	12.000	80.000	24.000	59.000
Totaal Publieksinkomsten		853.063	1.566.174	935.663	933.715
Sponsorinkomsten					
Vergoedingen coproductent	11	119.489	197.387	175.480	0
Totaal overige directe inkomsten		124.489	235.387	192.980	21.324
Totaal Directe inkomsten		977.552	1.801.561	1.128.643	955.039
Indirecte inkomsten					
Bijdragen particulieren incl. vrienden	13	41.210	51.000	44.750	54.490
Bijdragen van private fondsen	14	187.612	30.000	18.500	4.333
Totaal bijdragen uit private middelen		228.822	81.000	63.250	58.823
Totaal eigen inkomsten		1.266.691	1.900.561	1.218.393	1.036.070
Subsidies					
Structureel OCW	15	2.103.044	2.461.000	1.998.798	1.973.094
Structureel Gemeente Rotterdam	16	1.294.500	1.254.500	1.299.390	1.246.000
Totaal structurele subsidies		3.397.544	3.715.500	3.298.188	3.219.094
Incidentele subsidies	17	40.228	0	0	432.131
Totaal subsidies		3.437.772	3.715.500	3.298.188	3.651.225
TOTALE BATEN		4.704.463	5.616.061	4.516.581	4.687.295

Categoriale exploitatierekening 2023

bedragen in EUR	2023 realisatie	2021-2024 Begroting OCW	2023 Jaarplan Rotterdam	2022 realisatie
LASTEN				
Beheerlasten				
Materiële lasten	728.052	568.397	600.190	593.620
Personeelskosten	874.848	841.854	887.971	867.262
Totaal beheerlasten	1.602.900	1.410.251	1.488.161	1.460.882
Activiteitenlasten				
Materiële lasten	1.078.187	1.920.722	902.612	957.200
Personeelskosten	2.407.073	2.285.088	2.494.013	2.456.352
Totaal activiteitenlasten	3.485.260	4.205.810	3.396.625	3.413.552
TOTALE LASTEN	5.088.160	5.616.061	4.884.786	4.874.434
SALDO uit gewone bedrijfsvoering	-383.697	0	-368.205	-187.139
Rentebaten en rentelasten	0	0	0	0
EXPLOITATIERESULTAAT	-383.697	0	-368.205	-187.139
Resultaatbestemming:				
Mutatie algemene reserve	-697			-139
Mutatie bestemmingsres. risicovolle projecten	-120.000			0
Mutatie bestemmingsres. uitgestelde activiteiten	-263.000			-187.000
Mutatie bestemmingsres. vervanging duurzame bedrijfsmiddelen	0			0
Mutatie bestemmingsres. organisatie-ontwikkeling	0			0
Totaal	-383.697			-187.139

Grondslagen

Stichting Scapino Ballet Rotterdam, statutair gevestigd te Rotterdam, staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198360.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven (RJ 640), het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021 - 2024 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap alsmede de Subsidieverordening Rotterdam 2014 (SVR 2014).

Continuïteit

Een toelichting op de continuïteit is opgenomen in het bestuursverslag.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De materiële vaste activa worden vanaf de activeringsgrens van € 4.500 in de balans opgenomen. De aanschaffingen onder deze activeringsgrens worden in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat gebracht. Voor de gehanteerde afschrijvingspercentages wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is

de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. De aard van de bestemmingsreserves wordt later toegelicht.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

In overeenstemming met RJ 274 – Overheids-subsidies worden subsidies en andere vormen van overheidssteun verwerkt zodra er een redelijke zekerheid is dat de stichting aan de gestelde voorwaarden voldoet en de subsidie of faciliteit daadwerkelijk zal verkrijgen.

De loonkosten van personeel in loondienst dat direct betrokken is bij de activiteiten worden op basis van een kostenplaatsadministratie direct aan de activiteiten toegerekend. Ingehuurd personeel

en aanschaffingen van materiële zaken ten behoeve van activiteiten worden uiteraard eveneens direct aan de activiteiten toegerekend.

Bij producties die over meerdere kalenderjaren lopen worden de uitvoeringskosten toegerekend aan het uitvoeringsjaar. De voorbereidingskosten worden naar rato verdeeld (op basis van het aantal voorstellingen en het volume van de voorbereidende activiteiten) en toegerekend aan het uitvoeringsjaar.

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling		
Stand per 1 januari	250.000	250.000
Mutatie	0	0
	250.000	250.000

De bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling is gevormd om (personele) wijzigingen in de organisatiestructuur te kunnen bekostigen, waaronder de overgang naar een nieuwe artistieke directie.

Totaal bestemmingsreserves	480.000	863.000
-----------------------------------	----------------	----------------

6. Kortlopende schulden		
Crediteuren	179.959	74.390
Belastingen en premies	0	62.667
Pensioenfonds	32.601	29.686
Nog te betalen bedragen	94.499	45.036
Vooruit ontvangen bedragen	952	2.250
Reservering vakantiegeld	70.543	66.916
Reservering vakantiedagen	158.809	126.172
Vooruit ontvangen / te betalen subsidies	50.750	0
	588.113	407.117

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Er is een huurcontract tot 31 december 2024 voor het pand aan de Eendrachtsstraat 8 te Rotterdam, tegen een huur van € 195.000 ex. btw per jaar. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd.

< 1 jaar:	233.321	+ indexatie 2024	
> 1 jaar < 5 jaar:			
Leaseauto			
< 1 jaar:	6.473		
> 1 jaar < 5 jaar:	25.892		
Subsidietoekenning OCW 2021 - 2024		jaarbedrag	1.864.005
		indexatie 2022	38.480
		indexatie 2023	70.609
		indexatie 2024	129.950
Subsidietoekenning Gemeente Rotterdam 2024			1.393.000

Toelichting op categoriale exploitatierekening 2023 (bedragen in EUR)

BATEN	2023 realisatie	2022-2024 Begroting OCW	2023 Jaarplan Rotterdam	2022 realisatie
7. Publieksinkomsten binnenland				
Recette	169.684	509.510	271.113	136.005
Uitkoop	30.750	112.250	19.500	432.910
Partage	558.810	738.414	525.050	230.183
	759.244	1.360.174	815.663	799.098
8. Overige publieksinkomsten				
Opbrengsten specials	0	0	17.500	0
Opbrengsten educatie	81.201	126.000	78.000	75.020
Opbrengsten merchandising	618	0	500	597
	81.819	126.000	96.000	75.617
9. Publieksinkomsten buitenland	12.000	80.000	24.000	59.000
10. Sponsoring	5.000	38.000	17.500	21.324
11. Vergoedingen coproductent	119.489	197.387	175.480	0
12. Indirecte opbrengsten				
Opbrengsten verhuur	20.654	18.000	26.500	19.392
Overige indirecte opbrengsten	39.663	0		2.816
	60.317	18.000	26.500	22.208
13. Bijdrage particulieren inclusief vrienden				
Vrienden van Scapino	25.225			32.795
Giften en donaties	15.985			21.695
	41.210	51.000	44.750	54.490
14. Bijdrage van private fondsen				
Het Cultuurfonds ¹⁾	126.000			0
Het Cultuurfonds ²⁾	12.500			0
Stichting Droom en Daad ²⁾	22.500			0
Vriendenloterij ²⁾	13.768			0
Erasmusstichting ³⁾	3.500			0
Stichting Elise Mathilde ³⁾	3.500			0
G.Ph. Verhagen-stichting ³⁾	1.750			0
Fonds voor Cultuurparticipatie ⁴⁾	4.094			0
Rotterdamse stichting Blindenbelangen	0			2.333
Katholieke stichting Blindenbelangen	0			1.667
Amsterdamse Blindenpenning	0			333
	187.612	30.000	18.500	4.333

1) Bijdrage t.b.v. het digitaliseren van het archief. De bijdrage wordt na afloop van het project (gepland 2026) afgerekend.

2) Bijdragen productie *Pinocchio Effect* 2023-2024. De bijdragen worden na afloop van het project (in 2024) afgerekend.

3) Bijdragen productie *Songs of the dark forest* 2023-2024. De bijdragen worden na afloop van het project (in 2024) afgerekend.

4) Bijdrage voor het bezoeken van een conferentie over cultuureducatie in Trento. Bijdrage is definitief vastgesteld.

15. Structureel OCW ¹⁾				
Toekenning 2021-2024	1.864.005			1.864.005
Indexatie 2022	38.480			38.480
Indexatie 2023	70.609			70.609
Indexatie 2024	129.950			0
	2.103.044	2.461.000	2.461.000	1.973.094
16. Structureel Gemeente Rotterdam ¹⁾	1.294.500	1.254.500	1.299.390	1.246.000
17. Incidentele subsidies ²⁾				
Gemeente Rotterdam	40.228			0
OCW aanvullende subsidie (RAOCCC)	0			275.800
RVO - TVL	0			156.331
	40.228	0	0	432.131

1) Scapino Ballet Rotterdam wordt financieel ondersteund door het ministerie van OCW en de gemeente Rotterdam in het kader van de cultuurplansystematiek. Scapino Ballet Rotterdam is stadsgezelschap van Rotterdam en heeft als een van de vier dansgezelschappen in de BIS een landelijke functie. Overeenkomstig voorgenomen prestaties wordt jaarlijks door het ministerie van OCW en de gemeente Rotterdam op basis van de toekenning voor de cultuurplanperiode over 2021-2024 het subsidieniveau voor het dan lopende kalenderjaar vastgesteld.

2) Subsidie 'Rotterdans je mee?' Koningsdag 2023. De subsidie is toegezegd en wordt voorjaar 2024 afgerekend.

Toelichting op categoriale exploitatierekening 2023 (bedragen in EUR)

LASTEN	2023	2022-2024	2023	2022
	realisatie	Begroting OCW	Jaarplan Rotterdam	realisatie
18. Beheerlasten materiële lasten				
Huisvesting	386.120	346.422	356.040	327.343
Organisatiekosten	306.323	176.975	187.650	209.224
Algemene marketing en communicatie	35.609	45.000	56.500	57.053
	728.052	568.397	600.190	593.620
19. Beheerlasten personeelskosten				
<i>salarissen</i>				
Algemeen directeur	138.896	127.199	138.923	135.393
Hoofd bedrijfsvoering	94.576	85.734	75.927	74.679
Communicatie	211.269	177.079	240.927	231.291
Secretariaat / Organisatie	169.713	129.171	166.742	159.178
Personeelszaken	46.786	38.441	51.071	50.610
Financiële zaken	40.674	113.684	40.152	40.014
Algemene zaken	77.440	66.172	98.744	96.558
Totaal salarissen	779.354	737.480	812.486	787.723
Overige personeelskosten	74.878	104.374	75.485	68.659
Inhuur	20.616	0	0	10.880
	874.848	841.854	887.971	867.262
20. Activiteitenlasten materiële lasten				
Voorbereiding	289.252	551.327	153.671	314.517
Uitvoering	521.436	1.052.469	526.541	380.136
Marketing en communicatie	162.004	200.000	150.500	170.974
Educatiekosten	105.495	116.926	71.900	91.573
	1.078.187	1.920.722	902.612	957.200
21. Activiteitenlasten personeelskosten				
<i>salarissen</i>				
Artistiek directeur	86.170	120.337	131.417	127.348
Artistieke staf	356.008	224.589	298.773	308.941
Corps de ballet	867.383	1.239.704	986.757	968.895
Pianist	42.206	38.912	42.749	41.492
Techniek	237.551	273.062	312.711	283.416
Educatie	112.847	96.949	114.521	77.594
Atelier	62.503	54.728	59.452	58.660
Stagiairs	32.401	0	0	43.613
Totaal salarissen	1.797.069	2.048.281	1.946.381	1.909.958
Overige personeelskosten	115.064	236.807	200.154	151.272
Inhuur	494.940	0	347.478	395.122
	2.407.073	2.285.088	2.494.013	2.456.352

Overige gegevens

Recapitulatie totale personeelskosten	2023	2022
Brutolonen	1.933.391	2.067.249
Sociale lasten	418.328	409.178
Pensioenlasten	224.704	221.255
Overig personeelskosten	189.942	219.931
Inhuur	515.556	406.002
	3.281.921	3.323.615
gemiddeld aantal fte	40,39	39,32
gemiddeld aantal werknemers	47	46,5
WNT verantwoording	2023	2022
1a. Leidinggevens topfunctionarissen met dienstbetrekking	2023	2021
Naam	Ed Wubbe	Ed Wubbe
Functie	artistiek directeur	artistiek directeur
Aanvang en einde functievervulling	1.1. - 31.12	1.1. - 31.12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.475	144.019
Beloning op termijn (pensioenbijdrage)	13.344	13.785
subtotaal	123.819	157.804
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	216.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	123.819	157.804
	2023	2022
Naam	Erik Pals	Erik Pals
Functie	algemeen directeur	algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling	1.1. - 31.12	1.1. - 31.12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.233	111.573
Beloning op termijn (pensioenbijdrage)	14.886	14.750
subtotaal	129.119	126.323
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	216.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	129.119	126.323
1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van 1.900 EUR of minder		
Raad van toezicht	functie	
Fatimazhra Belhirsch	voorzitter	
Francine Houben	lid	
Petra Robben	lid, audit-committee	
Jimmy-Pierre de Graaf	lid, audit-committee	
Nishant Bhola	lid	

De leden van de raad van toezicht zijn onbezoldigd.

Ondertekening Rotterdam, 29 maart 2024

Fatimazhra Belhirsch

Francine Houben

Jimmy-Pierre de Graaf

Nishant Bhola

Petra Robben

Prestatieoverzicht OCW 2023

	Overzicht op basis van sheet	
Producties		
Grote zaal	6	
Midden en kleine zaal	2	
Online producties	1	
Totaal producties (1+2+3)	9	
Voorstellingen en bezoeken	aantal voorstellingen	aantal bezoeken
Reguliere voorstellingen		
Standplaats	20	8.325
Buiten standplaats	86	28.880
Buitenland	1	545
Online	1	59
Totaal reguliere voorstellingen (5+6+7+8)	108	37.809
Specificatie van bezoeken reguliere voorstellingen		
Gratis bezoeken (zaal; alles wat niet online is)		2.477
Gratis bezoeken (online)		10
Betaalde bezoeken (zaal) (5+6+7-10)		35.273
Betaalde bezoeken (online) (8-11)		49
Totaal reguliere voorstellingen (10+11+12+13)		37.809
Schoolgebonden voorstellingen		
Zaal (alles wat niet online is)	0	0
Online	0	0
Totaal schoolgebonden voorstellingen (15+16)	0	0
Totaal voorstellingen en bezoeken (9+17)	108	37.809
Activiteiten aanvullend op het prestatie-model in het Handboek	aantal activiteiten	aantal bezoeken
Schoolgebonden activiteiten	463	28.410
Overige activiteiten	40	3.234
Niet schoolgebonden educatieve activiteiten	118	2.469
Begeleidende activiteiten	0	0

Prestatieoverzicht Rotterdam 2023

Kengetal	totaal per jaar	in Rotterdam
Aantal bezoek	37.809	8.325
Waarvan betalend	35.273	6.819
Waarvan in schoolverband	0	0

Afrekenbare prestaties	
Aantal producties	9
Aantal presentaties	86
Aantal producties in Rotterdam	4
Waarvan prestaties in Rotterdam	20

prestatie cultuuronderwijs		
Deelnames Totaal	Jaarplan 2023	totaal per jaar
po	50000	24.041
vo	6500	3936
sbo	0	264
svo	0	0
MBO/HBO	0	173
		28.247

Lesuren met docentcontact	Jaarplan 2023	Jaarverslag 2023
po	22,5	48
vo	390	300
sbo	0	22
svo	0	0
MBO/HBO	0	4

Vrijtijdsaanbod cultuureducatie		
Deelnames Totaal	Jaarplan 2023	Jaarverslag 2023
Tot 25 jaar	275	453
25 jaar of ouder	3000	4846
		5.299

Lesuren met docentcontact	Jaarplan 2023	Jaarverslag 2023
Tot 25 jaar	50	51
25 jaar of ouder	20	111
Totaal	33.546	0

